

VIRGIL MUNTEANU

N-aveți o catedră pentru Gheorghe Albu?

Vă spun acum o poveste adevărată. O poveste cum sînt puține, o poveste despre patima pentru teatru, o poveste frumoasă.

Cu ani în urmă, la Teatrul de Nord din Satu Mare a venit să se angajeze un flăcău din Oaș. Flăcăul era tîmplar la Tirșolt, pe lingă Negrești. Intr-o bună zi, a văzut un spectacol și a hotărît că locul lui e în teatru. N-aveți nevoie de mine? Aveau nevoie și l-au luat. Destoinic și ager la mînte, flăcăul nostru — pe numele lui Gheorghe Albu — a ajuns în puțină vreme regizor tehnic. S-a dovedit serios, harnic, priceput și pasionat. Mai cu seamă, pasionat. Zi de zi, seară de seară, era în teatru. Cînd nu era la pupitrul tehnic, se strecura în sală și, în picioare, lingă perdeaua intrării, urmărea spectacolele, repetițiile. Oamenii s-au deprins repede cu el — e împătimit, ziceau, mînîncă teatru pe piine! — și-i doreau prezența. Cînd lipsea, le lipsea. Fără să-și explice de ce, ori de cîte ori îl știau în picioare, lingă perdeaua intrării, jucau sau repetau mai serios: îl socoteau un fel de controlor de calitate, conștiințos și sever. Intr-o zi, după o repetiție grea, după una dintre acele repetiții cînd lucrurile păreau să se fi împotmolit definitiv, cînd totul ieșea anapoda, Gheorghe Albu a intrat în cabina actorilor, și-a tras un scaun pe care s-a așezat de-a-ndoaselea, cu mîinile lui mari așezate cuminte pe spătar, și, adresîndu-se celui mai vîrstnic dintre interpreți, a spus, cu vorba lui oșenească: Nea Tase, nu merge, nu e bine. Uite ce cred eu.

Și a spus ce crede el, așa cum s-a priceput, a luat-o de la capăt, așezat, fără grabă, căutîndu-și îndelung curvințele, cumpăniind bine: despre piesă, despre regizor, despre interpreți. Cîluca, avea dreptate. A spus ce avea de spus, lăsîndu-i pe toți cu gura căscată. Nimeni nu l-a întrebă cu ce drept își spune părerea. Era datoria lui, așa gîndea.

De atunci a luat obiceiul să vină tot mai des în cabina actorilor — se întîmpla să fie și regizorul de față — se așeza pe scaunul întors de-a-ndoaselea și, fie că avea ceva de spus despre munca regizorului, fie despre vreunul dintre actori, se adresa celui mai vîrstnic: Nea Tase, uite ce cred eu. Și avea întotdeauna dreptate. Intr-o bună zi, la o repetiție, s-a iscat un conflict. Regizorul voia una, interpretul o făcea pe-a lui. Se întîmplă. Disputa era aprinsă și trebuia nimergea. Regizorul a suspendat repetiția, l-a luat pe Albu deoparte: Ghiță, băiete, uite, așa și pe dincolo, du-te tu la cutărică și vorbește-i, convinge-l să facă așa cum vreau eu. Albu l-a ascultat pînă la capăt, a clătînat din cap și a spus: nu pot, are el dreptate. Așa a rămas, cum a hotărît Albu. Cîțva timp în urmă, Albu a născocit o regulă nouă. Era după o premieră, la agapă. Se bea un pahar de vin, se mîncu fursecuri, se schimbau păreri, mă rog, ca după premieră, la agapă. Din colțul lui, Albu s-a ridicat, a cerut să fie liniște și a anunțat cu solemnitate: acum, eu dau Oscar, ca la Hălivud! Și a împărțit Oscarii, premiile hotărîte de el: un clop, o straiță, o ulică, după cum

a socotit că se cuvine fiecărui. Oamenii au ris, pe urmă s-au gîndit și au înțeles că Oscarii fuseseră distribuiți cațem de judicios. De atunci, după fiecare premieră a teatrului, Albu împarte Oscar. Dacă se cuvine să împartă. Fîndcă, o dată, la o agapă, s-a întîmplat ca oamenii să aștepte degrabă momentul împărțirii premiilor ca la Hălivud. Albu, care ședea tăcut în colțul lui, și-a băut paharul cu vin, s-a ridicat, a spus sara bună și a plecat. De prîsos să adaug că spectacolul s-a dovedit a fi un eșec, o cădere.

Ce e foarte ciudat în toată povestea noastră e faptul că în teatru, pe neobservate, Oscarii lui Albu au căpătat valoarea unor adevărate certificate de calitate. Regizorii, actorii, toți își doresc un Oscar, rîvnesc să-l capete, luptă pentru el, duc adevărate campanii pentru obținerea lui, îl consideră mai de preț decît orice altă laudă. Fîndcă s-au convins de judecata sănătoasă, dreaptă, inflexibilă, incorruptibilă a lui Albu. Fîndcă acum, după ani, cred cu toții în intuiția, în bunul-simț, în obiectivitatea lui Albu, care nu ia lucrurile în joacă, nu a născocit o distracție, ci aplică, sever și drept, un sistem al lui, de ierarhizare și de recompensă a valorilor. Așa crede el, țîranul din Oaș, fostul tîmplar, omul de teatru Albu, în nemăsurata lui dragoste pentru scenă și pentru slujitorii ei.

Mă întreb, mai în glumă, mai în serios: oare nu i s-ar cuveni o catedră la Institut? Fîndcă e mare nevoie de un profesor la disciplina „dragoste pătimașă pentru teatru”. Avînd, eventual, și cursuri postuniversitare. Ce spuneți?

N-aveți o catedră pentru Gheorghe Albu?